

Kandidatuppsats i offentlig förvaltning VT 2012

Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet

Patrik Wendeblad

Henrik Yrlid

Handledare: Mats Bengtsson

Examinator: Stig Montin

Kommuner som supportrar

- **En jämförande analys av fyra kommuner som stödjer elitfotbollsföreningar**

Sammanfattning

Denna uppsats är en jämförande analys av fyra kommuner om varför de väljer att stödja elitfotboll. Forskningsfrågan är; *vad förklarar skillnaden till att vissa kommuner ger ett stort stöd till elitfotboll medan andra ger kommuner ett mindre stöd?* I uppsatsen beskrivs tre tänkbara teorier till kommunalt beslutsfattande – *Relation*, *Institutionell förklaring* och *Rational choice*. Urvalet av kommuner har tagits fram genom en dokumentstudie av kommunala dokument, fotbollsföreningars årsberättelser och e-postkontakter. Av de kommuner som har valts så definieras dem som två kommuner som ger stort stöd, samt två som ger mindre stöd. Stödet som kommunerna förmedlar till sina elitfotbollsföreningar definieras i uppsatsen som tre olika typer; verksamhetsstöd, investeringsstöd och extraordinärt stöd. För att besvara forskningsfrågan har kommunstyrelseordföranden i vardera kommun intervjuats. Frågorna berör de tre olika teorierna. Datamaterialet har sedan analyserats för att finna en förklaring till skillnaden i stödet från kommuner till elitfotboll. Utifrån analysen framstår relationen som den mest avgörande och förklarande faktorn som särskiljer kommuner som ger stort eller litet stöd. I ett vidare perspektiv kan det diskuteras om kommuner som ger stort stöd anser att det är viktigt att ha goda relationer och ha en aktiv roll i samhället. Relationen mellan kommuner och elitfotbollsföreningar kommer bli viktigare i framtiden i och med nya anläggningskrav för fotbollsarenor.

Förord

Vi skulle inledningsvis vilja tacka Heléne Björklund, Ulf Olsson, Carl Fredrik Graf och Åsa Herbst för att de har varit så hjälpsamma och tagit sig tid att besvara våra frågor. Att vara kommunstyrelseordförande för en kommun måste vara ett stort tidskrävande ansvar, att då ta tid för att hjälpa två studenter utan att få något direkt i gengäld är anmärkningsvärt. Vi har inte stött på några problem utan samtliga fyra var villiga att ställa upp på intervju och dessutom under en tid som gjorde det möjligt för oss att genomföra vår studie.

Vi vill även skänka ett stort tack till alla förvaltningar i de olika kommunerna som vi har tagit hjälp utav, det är många kommuner som har fått lägga ned möda och tid för att hjälpa oss. Vi har inte heller här stött på några problem, istället har vi fått ett gott intryck av dem som säkerligen kommer göra att vi har en godare syn på förvaltningen när vi kommer ut i arbetslivet, likväl har vi även påverkats i den mån att vi skulle kunna tänka oss att arbeta i flera kommuner på andra platser i landet.

Vi vill även tacka Ronnie Leander som var så god att låna ut sin bil till oss när vi for över landet och intervjuade, utan den skulle det inte ha varit möjligt.

Det största tacket skulle vi vilja skicka till Mats Bengtsson som varit vår handledare. Han har varit allt som man kan önska utav en handledare och lite till. Han har eldat på oss när det har behövts och lett in oss på rätt spår när vi har haft fel fokus. Stort Tack!

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Syfte	7
Forskningsfråga.....	7
Hur ska vi besvara vår forskningsfråga?	7
Teori	8
Varför fattar kommuner de beslut som de gör?.....	8
Relationer	9
Institutionell förklaring	10
Rational choice	11
Summering	12
Metod	13
Definitioner	13
Urval av kommuner.....	14
Material	16
Källkritik	17
Stöd.....	18
a) Borås.....	18
b) Sölvesborg.....	19
c) Halmstad	20
d) Ängelholm.....	21
Sammanfattning:	22
Analys.....	23
Inledning.....	23
Relation	24
a) Stort stöd	24
b) Mindre stöd	26
c) Resultat.....	28
Institutionell förklaring	29
a) Stort stöd	29
b) Mindre stöd	30
c) Resultat.....	32
Rational choice	32
a) Stort stöd	32
b) Mindre stöd	33
c) Resultat.....	34
Slutsatser	35

Källförteckning.....	38
Litteratur.....	38
Offentliga handlingar	39
Fotbollsföreningars årsberättelse.....	40
Övriga dokument.....	40
Internetkällor	41
Intervjuer	42
Tidningsartiklar	42
E-postkontakter	42
Bilaga 1 - Intervjuguide.....	43
Bilaga 2	44

Inledning

Idrott är viktigt för människors välmående. För den enskilde idrottsutövaren kan ett aktivt idrottsliv innebära en bättre hälsa, bättre självkänsla och ett sätt att träffa vänner. Ur ett samhällsperspektiv kan idrott också vara bra. Om många idrottar så blir folkhälsan bättre, fler personer får en mer meningsfull fritid och personer gör inte livsval som är destruktiva. Denna sorts idrott kan kallas för breddidrott, då det handlar om en typ av idrott som bedrivs på människors fritid och oftast av ideella krafter. Motsatsen till breddidrott är elitidrotten. Elitidrotten skiljer sig från breddidrotten genom att den bedrivs av professionella utövare som håller på med sin idrott på heltid. I elitidrotten finns det större fokus på att vinna än att bara motionera som är fallet med breddidrott. Elitidrotten är mer kommersialiserad då sponsorer som vill att elitidrottare ska synas med deras varumärken.

Den svenska elitfotbollen har idag fortfarande en rest av dess historia som en del av den svenska folkrörelsen och folkidrotten. Ett tecken på detta är den så kallade ”51-procentregeln” som existerar bland föreningar som är medlemmar i Riksidrottsförbundet. Den säkerhetsställer att varje förbund och förening måste vara en demokratiskt styrd organisation.¹ När det kommer till föreningarna och elitsatsning i exempelvis Fotbollsallsvenskan så särskiljer sig dessa från övriga idrottsföreningar, då de istället kan ses som vinstdrivande företag i en hård konkurrenssituation där det är tävlingsresultat som räknas och där de allra största fotbollsföreningarna (inklusive dotterbolag) innehar omsättningsbelopp på över 100 miljoner kronor.²

Att kommuner väljer att stödja breddidrott kan nog inte ses som problematiskt eftersom det främjar folkhälsan med mera. Men vad gäller elitidrott är det inte lika lätt att motivera varför kommuner ska stödja den eftersom det går till en mindre grupper utövare. Det är dock relativt ofta som kommuner ser med ett gott öga på sin lokala elitfotbollsklubb och stödjer föreningar i finansiell motgång.

¹ Riksidrottsförbundet stadgar 2011 s. 4

² IFK Göteborgs verksamhetsberättelse 2011 s. 14

Det är diskutabelt om det innefattas i den allmänna kompetensen att stödja elitfotboll. Områden som kan räknas inom den allmänna kompetensen för kommuner är bland annat: bostadsförsörjning, vatten- och avloppsfrågor och fritidsverksamhet.³ Rent konkret så kan det anses vara svårt för kommuner att legitimera stöttning av elitfotbollsföreningar. Detta av flera orsaker, exempelvis genom kommunallagen så är det vissa paragrafer som bör vara problematiska att kringgå;

”2 § 2 kap; Kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat.”

”8 § 2 kap; Kommuner och landsting får genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget.

Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas bara om det finns synnerliga skäl för det.”⁴

Det går således att argumentera för huruvida det är olagligt, eller åtminstone olämpligt, för en kommun att stödja en eller flera enskilda delar av idrotten.

Det finns ett statligt idrottsstöd i miljardbelopp till fotbollsföreningar som även innefattar elitidrottsföreningar.⁵ Men det finns tillsynes även en relation mellan kommuner och dess lokala elitfotbollsförening som kan förhålla sig genom att kommunen bidrar med stöd via till exempel arenor, träningsanläggningar och så vidare, - för att klubbar ska ha möjlighet till elitsatsning. Elitfotboll kräver resurser, arenor i den svenska elitfotbollen har flera krav som måste uppfyllas från Svenska fotbollsförbundets (SvFF) och Union of European Football Associations (UEFA) krav. Kommuner kommer i framtiden krävas erlagga större resurser på elitfotboll i och med de nya arenakraven som börjar år 2014.⁶ Bland annat under dagarna vi skrivit uppsatsen (våren 2012) så blev det klart att BK Häckens hemmaarena Rambergsvallen ska rustas upp för en kostnad på 130 miljoner svenska kronor.⁷ Så då uppstår frågan om och varför kommuner väljer att stödja elitfotboll i den omfattningen som görs?

³ Gustafsson (1996) s. 95

⁴ Lindblom m.fl. (2010) s. 178

⁵ Riksidrottsförbundets budgetunderlag 2011, s. 1

⁶ Föreskrifter om arenakrav för svensk elitfotboll, herrar och damer, fr o m 2014.

⁷ Information hämtar från BK Häckens hemsida

Syfte

Syftet med den här uppsatsen är att öka förståelsen kring varför kommuner väljer att stödja elitfotboll. Genom detta får vi en bättre bild av hur kommuner ser på sin roll i samhället och vad för slags beslut som kommuner anser är legitima att fatta. Vi får också en ökad förståelse för hur kommuner väljer att använda sina resurser.

Forskningsfråga

Vad förklarar skillnaden till att vissa kommuner ger ett stort stöd till elitfotboll medan andra kommuner ger ett mindre stöd?

Hur ska vi besvara vår forskningsfråga?

Vi kommer besvara forskningsfrågan genom en jämförande analys utav fyra kommuner. Det är två kommuner som vi har valt att definiera som kommuner som ger ett större stöd och två kommuner som ger mindre stöd. Genom att jämföra skillnader mellan kommuner som ger ett stort stöd och mindre stöd anser vi oss kunna se vilka orsaker som finns för att kommuner väljer att stödja elitfotboll eller inte. Materialet för att kunna finna skillnader kommer bestå av intervjuer med politiska företrädare från de olika kommunerna. Intervjuguiden kommer bestå av frågor som är uppdelade på tre teman som har valts utifrån teorier som förklarar beslutsfattande. Att det har blivit just de här temana beror på att det är dem som vi anser är de troligaste förklaringar till att kommuner väljer att stödja elitfotboll.

Teori

Varför fattar kommuner de beslut som de gör?

Sveriges kommuner fattar många beslut varje år. Det är beslut av olika karaktär, alltifrån budget för nästkommande år till beslut om att omhänderta barn med stöd av socialtjänstlagen. De beslut som kommuner fattar kan förklaras på olika sätt. En förklaring till att kommuner fattar vissa beslut beror på att de har rätt till det genom lagstiftning. Den kommunala kompetensen som formuleras i kommunallagens 2 kapitlet 1 § anger förutsättningarna för kommunal verksamhet. Den grundläggande förutsättningen för den verksamhet som en kommun bedriver är att det ska finnas ett allmänt intresse. Vad som är ett allmänintresse bedöms utifrån om det är lämpligt, ändamålsenligt eller skäligt för kommuner att bedriva en viss verksamhet. Den kommunala kompetensen ger också uttryck för att kommuners och landstings verksamhet är begränsad till dess territorium och invånare.⁸ En annan förklaring till att kommuner fattar vissa beslut har att göra med att kommuner är ålagda att bedriva verksamhet på grund av lagstiftning. I 12 kap 4 § i kommunallagen anges att kommuner har befogenheter och skyldigheter och att kommuner måste ta hänsyn till annan lagstiftning. Obligatoriska uppgifter som kommuner är skyldiga att bedriva är bland annat skola, socialtjänst och räddningstjänst.⁹

Utöver förklaringar som kan härledas ur lagstiftning finns det några andra tänkbara förklaringar till att kommuner fattar vissa beslut. De förklaringar som vi väljer att använda är: *Relationer*, *Institutionell förklaring* och *Rational choice*. Andra förklaringar som vi har valt att bortse ifrån är: *Historiska förklaringar*, *Ideologiska förklaringar* och *Ekonomiska förklaringar*. Historiska förklaringar till beslutsfattande kan handla om att en kommun fattar vissa beslut beroende på den historiska utvecklingen som varit i kommunen. Vi anser att det inte är nödvändigt att ta upp en historisk förklaring. När vi studerar relationen mellan en kommun och en förening så medföljer även ett historiskt perspektiv då vi tittar på hur relationen mellan kommunen och föreningen har förändrats över tid. Ideologiska förklaringar handlar om att kommuner fattar vissa beslut beroende på om de är borgligt eller socialistiskt styrda. Två av de undersökta kommunerna som ger mycket stöd är socialdemokratiska medan de två andra som ger mindre är borgliga. Om det finns skillnader mellan kommuner som beror

⁸ Brorström m.fl. (2005) s. 23f

⁹ Ibid

på ideologisk ställningstaganden så tror vi att dessa framkommer genom *Rational choice*. Således inkluderas även denna teori då vi undersöker skillnader mellan majoriteten och opposition i kommunerna. En ekonomisk förklaring till att kommunerna fattar vissa beslut tror vi inte är relevant eftersom de kommuner som vi har valt har alla haft överskott de senaste åren. Exempelvis var Halmstads kommuns årsresultat: 497 miljoner kr (2009), 222 miljoner kr (2010) och 232 miljoner kr (2011).¹⁰ Borås Stads resultat har de senaste åren legat på: 33 miljoner (2009), 81 miljoner (2010) och 104 miljoner kr (2011).¹¹

Relationer

Kommuners relationer till andra aktörer kan ses som en förklaring till att kommuner fattar vissa beslut. En förändring som har skett inom kommunerna och som kan vara ett tecken på att relationer har blivit viktigare är det som kallas för *New Public Management*. NPM kretsar kring många idéer, men det brukar hävdas att NPM står på två ben, ett företagsorienterat ideal och ett marknadsorienterat ideal.¹² Då kommunal verksamhet bygger på ett företagsideal där kommuner ser sina invånare som kunder så blir det naturligt att relationer får en större betydelse i kommuners verksamhet då man vill ha nöjda kunder. Andra förklaringar till att relationer spelar större roll för kommuner är det som kallas för *Governance*. En definition av Governance handlar om att det är ett styr- och samordningssystem som präglas av icke-hierarkiska och icke-obligatoriska utbytesrelationer.¹³ Då beslutsfattandet sker på ett mer informellt sätt kan det också antas att relationer mellan aktörer får en större betydelse för vilka beslut som fattas.

Om vi går in på det enskilda förhållandet mellan en kommun och en förening kan man nog också se hur relationer skulle kunna påverka att beslut som fattas. Om relationen är bra mellan en kommun och en förening kan det förklara att en kommun fattar ett beslut som stöder en förening. Visserligen uppstår frågan hur det uppstår en bra relation mellan en kommun och en förening? Två förklaringar är att det kan bero på att kommuner tjänar på att ha en bra relation till en förening. Det skulle också kunna vara så att en bra relation uppstår mellan en kommun och en förening för att företrädare för kommunen och föreningar även träffas i andra informella sammanhang. Svårigheten med att se relationer som en förklaring till att

¹⁰ Halmstad kommun Årsredovisning 2011 s.10

¹¹ Borås Stad Årsredovisning 2011s.2

¹² Almqvist (2006) s. 25

¹³ Bäck m.fl. (2008) s. 57

kommuner fattar vissa beslut är visserligen att det är svårt att undersöka om det finns en god relation mellan en kommun och en förening.

Institutionell förklaring

Med en institutionell förklaring syftas på hur omvärlden påverkar vilka beslut som en kommun fattar. Ett begrepp som kan användas för att beskriva hur omvärlden påverkar organisationer kallas för *Institutionell omvärld*. Begreppet syftar på den omvärld som bestämmer de förutsättningar som organisationer och deras ledare måste anpassa sig till för att bli betraktade som legitima aktörer inom den verksamhet som de bedriver.¹⁴ Organisationer är inbäddade i en institutionell omvärld som består av direkta relationer som en organisation har, men också indirekta faktorer som begränsar organisationers handlingsutrymme. Det är speciellt de indirekta faktorerna som kännetecknar den institutionella omvärlden och dessa kan delas in i legala, sociala och mentala strukturer.¹⁵ I fallet för kommuner kan de legala och sociala strukturerna ses i den lagstiftning som reglerar kommuners verksamhet och de relationer som finns mellan kommuner och andra aktörer. Eftersom vi redan har tagit upp de här temana som förklaringar till att kommunalt beslutsfattande innebär det att bara mentala strukturer återstår i den institutionella förklaringen. Ett sätt att se mentala strukturer som finns i samhället är genom normer. Normer kan beskrivas som förväntningar som har etablerats i samhället på vad organisationer och individer förväntas göra i olika situationer.¹⁶

I vår studie om varför kommuner beslutar att ge stöd till en förening förklaras det genom en institutionell förklaring med att kommuner försöker passa in i en norm för att uppfattas som legitima. En intressant följdfråga i det här sammanhanget är hur uppstår de normer som kommuner måste förhålla sig till? Ett sätt att förklara hur normer uppstår är utifrån vilka aktörer som finns i den institutionella omvärlden. Organisationers direkta institutionella omvärld består av aktörerna av andra organisationer som de möter och informationen från dessa. Medan i den indirekta omvärlden består av rörelser och samhällstrender. Med rörelser menas i det här sammanhanget inte sociala rörelser utan att många människor vid samma tid börjar göra ungefär samma saker. Med samhällstrender åsyftas en riktning i tänkandet hur

¹⁴ Furusten (2007) s.10

¹⁵ Furusten (2007) s.18

¹⁶ Furusten (2007) s.20

samhället ska vara uppbyggt.¹⁷ Staffan Furusten menar att den dominerande samhällstrenden som har funnits i västvärlden de senaste 200 åren är *Modernitet*, som handlar om att människor tänker av termerna: framsteg, tillväxt och kalkylerbarhet.¹⁸ Att det har blivit norm att stödja föreningar skulle alltså kunna bygga på att det har uppstått en rörelse när många kommuner samtidigt började stödja sina föreningar för att passa in i den övergripande samhällstrenden.

Rational choice

Den tredje förklaringen till kommunalt beslutsfattande är *Rational choice* och den förklaringen hämtar inspiration från ekonomisk teori för att förklara beslutsfattande. Rational choice bygger liksom ekonomisk teori på några specifika antagande om mänskligt beteende. Exempel på några antagande som görs är att människor har preferenser, människor fattar beslut utifrån sitt egenintresse istället för att tänka på andra personers intressen och att det antas att individer har information om de val som finns att välja emellan.¹⁹ Två svårigheter med Rational choice är att det är svårare för politisk forskning än ekonomisk att kvantifiera politiskt beteende eftersom det inte är lika lätt att indexera som med priser och effekter. Dels är politisk forskning inte bara intresserad av vad som är fördelningseffektivt och ekonomisk jämvikt, utan man vill också försöka hitta mekanismer som kan lösas konflikter mellan intressen och idéer.²⁰

Trots vissa svårigheter kan dock ekonomisk teori vara användbart för att förklara beslutsfattande. Offentliga organisationer, exempelvis kommuner, är komplexa organisationer som består av många individer med olika ekonomiska mål och de beslut som fattas beror på de val som har gjorts av dessa individer. För att analysera de val som görs inom och runt offentliga organisationer kan begreppet *den politiska marknadsplatsen* diskuteras.²¹ Den politiska marknadsplatsen består av fyra aktörer: väljare, företag, politiker och tjänstmän. Alla grupper antas agera på olika sätt. Väljare och företag antas å ena sidan stödja politiska beslut som gör att de får det bättre eller gör högre vinster. Medan å andra sidan antas politiker ha som mål att bli valda och stanna kvar i ämbetet. För att få tillräckligt med röster måste de

¹⁷ Furusten (2007) s.23f

¹⁸ Furusten (2007) s.25

¹⁹ John (1998) s.118

²⁰ Ibid

²¹ Parkin m.fl.(2008) s.321

utveckla politiska förslag som appellerar till en stor majoritet av väljarna. Tjänstemän antas vilja maximera sin egen nytta genom att få en så stor budget som möjligt till sin enhet. Tjänstemän försöker uppnå sina mål genom att utforma förslag som de tror politiker eftertraktar. Alla grupper försöker maximera sin egen nytta men varje grupp begränsas av de andra gruppernas preferenser och vad som är tekniskt möjligt. Till slut uppstår politisk jämvikt i en situation där ingen grupp kan förbättra sin situation genom att göra ett annat val.²² I fallet med att kommuner fattar beslut som stödjer föreningar skulle med Rational choice kunna förklaras genom att politiker fattar beslut för att öka sina chanser att bli omvalda.

Summering

Vad gäller de tre utgångspunkterna, som vi studerar för att förklara varför vissa kommuner väljer att ge större respektive mindre stöd, så väljer vi att tolka dessa för att kunna fastställa om en viss teoretisk förklaring existerar. I fallet med *Relationer* tolkar vi på så sätt att om det råder en god relation mellan en förening och en kommun som ger mycket stöd, samtidigt som det är en sämre relation mellan en kommun och en förening som ger lite stöd, så är *Relationen* förklaringen till stöttning. Den *Institutionella förklaringen* tolkar vi som att om kommunerna som stödjer mycket jämför sig med andra kommuner, medan kommuner som stödjer lite inte jämför sig med andra kommuner, eller tvärtom, då är det den Institutionella förklaringen som förklarar stöd. Slutligen om det finns konsensus mellan majoriteten och oppositionen i kommuner som ger stort stöd samtidigt som kommuner som ger mindre stöd inte har konsensus mellan majoriteten och oppositionen, eller tvärtom, då är det *Rational choice* som förklarar stödet.

²² Parkin m.fl. (2008) s. 321f

Metod

Definitioner

Forskningsfrågan för den här uppsatsen är; *Vad förklarar skillnaden till att vissa kommuner ger ett stort stöd till elitfotboll medan andra kommuner ger ett mindre stöd?*

För att kunna besvara frågan krävs det att vissa saker definieras, till exempel vad menas med *stöd* och *elitfotboll*. Med *elitfotboll* syftar vi på de fotbollslag som spelar i Allsvenskan och Superettan.

Vad gäller definitionen om vad som ska räknas som stöd som ett elitfotbollslag erhåller från en kommun kan det finnas olika åsikter. Saker som skulle kunna räknas som stöd är: sponsringsbidrag, driftbidrag, föreningsbidrag, lån, borgensåtagande för lån, investeringsstöd, subventionerade planhyror med mera. Den definition som vi syftar på är det stöd som ett lag erhåller från en kommun och som riktar sig till ett lags elitverksamhet. Detta stöd tycker vi kan delas in i tre olika typer: verksamhetsstöd, investeringsstöd och extraordinärt stöd. Om vi börjar med verksamhetsstöd väljer vi att definiera det som sådant stöd som en förening får på årsbasis, till exempel sponsringsbidrag eller driftbidrag. Primärt handlar det om bokföringsmässiga intäkter som en förening får, men andra typer av stöd som vi räknar in i verksamhetsstöd är exempelvis subventionerad planhyra. Vissa typer av bidrag som en förening kan få är exempelvis föreningsbidrag som kan vara kopplat till att en förening bedriver ungdomsverksamhet. Detta väljer vi att inte se som stöd eftersom det inte grundar sig på att en förening bedriver elitverksamhet. Vad gäller investeringsstöd anser vi att det kan kännetecknas som en typ av stöd som en förening får från en kommun för att göra investeringar, eller investeringar som en kommun gör och riktar åt en elitfotbollsförening. Vi väljer att definiera lån, borgensåtagande för lån, investeringsbidrag och kommunala investeringar som investeringsstöd. Det skulle kunna hävdas att lån inte är en typ av stöd då föreningen kan vara tvungen att betala ränta, men samtidigt skulle det kunna ses som ett stöd eftersom en kommun kanske avstår från att göra andra satsningar. Man kan resonera om det finns en alternativkostnad till ett lån som ges. Med alternativkostnad syftas på det högsta värdet på ett alternativ som man väljer att inte satsa på.²³ Eftersom en kommun med största sannolikhet skulle kunna ha gjort något annat för de pengar som de väljer att låna ut, anser vi

²³ Parkin m.fl. (2008) s. 12

att lån också kan ses som en form av stöd. Kommunala investeringar kan också räknas som investeringsstöd till en förening om det gynnar ett elitlag, till exempel att renovera en fotbollsarena. I och för sig kan kommuner ha flera olika lag som använder en idrottsanläggning, men det primära skälet till att en kommun gör investeringar på sådana anläggningar anser vi är för att kommunen har ett lag på elitnivå. När vi beräknar investeringsstödet för de olika kommunerna har vi haft år 2003 som startår eftersom det var det året som kommunstyrelsen i Borås stad beslutade att föreslå kommunfullmäktige att godkänna projektet som skulle leda fram till den nya fotbollsarenan Borås Arena.²⁴ Detta är enligt oss ett stort stöd och är därmed lämpligt att ha som startår av avgränsningsskäl.

Den tredje typen av stöd kallar vi för extraordinärt stöd. I kommunal redovisning kan vissa intäkter och kostnader ibland redovisas som extraordinära. I en rekommendation från Rådet för kommunal redovisning anges när vissa poster ska anges som extraordinära: 1. Händelsen eller posten saknar ett tydligt samband till kommunens/ landstingets ordinarie verksamhet. 2. Händelsen eller transaktionen är av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet. 3. Posten uppgår till ett väsentligt belopp.²⁵ I det här sammanhanget för föreningar anser vi att det är lämpligt att använda samma kriterier för att definiera extraordinärt stöd till elitfotbollsföreningar.

Urval av kommuner

I nästa steg för att kunna besvara forskningsfrågan har vi tagit fram ett urval av kommuner som har elitfotbollslag. Det första kriteriet för kommuner som vi sökte var att finna kommuner som ger stort och mindre stöd. Först var tanken att hitta kommuner som inte ger något stöd överhuvudtaget till sin elitfotbollsförening, men vi har inte funnit någon kommun som helt avstår från att ge stöd. Andra kriterier som vi har förhållit oss till, om än inte i lika stor utsträckning som det första kriteriet, handlar om storleken på kommunerna och antalet lag i kommunen. Eftersom Stockholm och Göteborg som kommuner är betydligt större än övriga kommuner i Sverige, samt att de även har flera lag i Allsvenskan och Superettan, valdes dem bort från processen. Vi valde även bort sådana kommuner som är kranskommuner till dessa kommuner, samt sådana som har elitlag i Elitserien i ishockey eftersom det då existerar en större konkurrens om kommunens resurser. Storleken på urvalet bestämdes till fyra

²⁴ Henriksson (2008) s.38

²⁵ Brorström m.fl. (2008) s.122

kommuner då vi ansåg att antalet skulle vara hanterbart. Av dem sökte vi efter två kommuner som ger sina lag ett stort stöd och två kommuner som stödjer sina elitlag i mindre utsträckningen. Kommunerna ska också bara ha ett lag i antingen Allsvenskan eller Superettan. I urvalet har det också funnits i åtanke att avståndet till de kommuner som vi väljer inte ska vara för långt från Göteborg, då vi har ansett det inte är hållbart av tids- och prismsässiga skäl.

Sökandet efter kommuner som passar in i urvalet har bedrivits på olika sätt. Till en början tillskansade vi oss en uppfattning utifrån artiklar och litteratur vilka kommuner som stödjer sina lag i stor eller lite utsträckning. Rent praktiskt började vi med att välja ut kommuner som har lag i Allsvenskan eller Superettan. Vi e-postade flera kommuner och bad dem berätta vad för slags stöd som de ger till sitt elitfotbollslag och vi e-postade även föreningar för att få deras bild av vilket stöd som de får. Sedan fortsatte vi med dokumentstudien genom att gå igenom protokoll, bland annat från kommunstyrelser om stöd. Vi har även gått igenom kommunernas årsredovisningar och klubbarnas verksamhetsberättelser för att få en bild av hur stödet ser ut.

Det varit svårt att hitta kommuner som ger mindre stöd eftersom alla de kommuner som vi har tittat på ger någon form av stöd. Trots detta började vi studera några kommuner som vi tyckte utmärkte sig av att de gav lite stöd. Halmstad var en kommun som vi tidigt bestämde oss för att använda i urvalet. Den andra kommun som också skulle vara en kommun som ger mindre stöd var svårare att finna. Det var mellan Ängelholm och Uddevalla som valet stod och Ängelholm valdes. Ängelholm valdes först bort beroende på att de hade fått en höjning av sitt stöd från kommunen. Men vi resonerade att vi kunde utgå ifrån situationen som rått tidigare mellan Ängelholm och dess elitfotbollsförening Ängelholm FF innan höjningen av stödet. Så därmed anser vi att de kunde var ett exempel på en kommun som ger mindre stöd.

Beträffande kommuner som ger stortstöd hade vi inte samma problem att hitta dem. Allra först valde vi att Sölvesborg som en kommun som ger mycket stöd. Den andra kommunen för urvalet fanns det tankar på antingen Borås eller Helsingborg. Det som var orsaken till att vi inte valde Borås direkt var att en av författarna till denna uppsats är fritidspolitiker i Fritids- och folkhälsonämnden i Borås Stad. Vi valde att höra oss för med vår handledare och vissa politiker i Borås Stad om de såg något problem med att vi studerade Borås. Då ingen såg något hinder så valde vi att ha med Borås i urvalet.

Urvalet som vi har valt att göra består alltså av följande kommuner: Borås, Halmstad, Sölvesborg och Ängelholm. Elitfotbollsföreningarna som finns i dessa kommuner är IF Elfsborg, Halmstad BK, Mjällby AIF och Ängelholms FF. Halmstad och Ängelholm kännetecknar två kommuner som stödjer sina elitfotbollsföreningar i mindre utsträckning, medan Borås och Sölvesborg är kommuner som stödjer sina lag i större utsträckning. Storleksmässigt har Borås ett invånarantal på 103 294,²⁶ Halmstad: 91 800,²⁷ Sölvesborg: 16 810²⁸ och Ängelholm: 39 394.²⁹ I urvalet finns en stor och en liten kommun som vi anser ger stort stöd och en stor och liten kommun som vi anser ger mindre stöd.

Stöd

		Stort	Mindre
Storlek	Stor	Borås	Halmstad
	Liten	Sölvesborg	Ängelholm

Material

Det material som vi har använt för att få en bild av stödet från kommunerna består sammantaget av: protokoll från kommunerna, kommunernas årsredovisningar, föreningarnas årsberättelser, tidningsartiklar, dokument från kommunerna, litteratur och e-postmeddelanden från kommunerna och föreningarna. E-postkontakterna har varit särskilt viktiga för att kunna förstå hur mycket stöd som varje kommun ger till sina elitfotbollsföreningar. Genom e-

²⁶ Fakta hämtad från Sveriges kommuner och landstings hemsida – Västra Götalands län

²⁷ Fakta hämtad från Sveriges kommuner och landstings hemsida – Hallands län

²⁸ Fakta hämtad från Sveriges kommuner och landstings hemsida - Blekinge län

²⁹ Fakta hämtad från Sveriges kommuner och landstings hemsida – Skånes län

postkontakterna har vi kunnat ställa direkta frågor till kommunerna och föreningarna om deras stöd och få tag på dokument som vi inte har kunnat hitta på deras hemsidor. Totalt har vi varit i kontakt med sju personer från de utvalda kommunerna och fyra personerna från elitfotbollsöreningarna. I kommunerna handlar det primärt om personer som har arbetat inom fritidsförvaltningen i sina respektive kommuner, men även andra personer som till exempel en VD för ett kommunalt bolag. I klubbarna har vi varit i kontakt med IF Elfsborgs ekonomichef, Ängelholms FF:s klubbdirektör, en marknads- och försäljningschef för Halmstad BK och en ekonomichef i Mjällby AIF.

De längre intervjuer som vi har gjort har varit med fyra politiker som är kommunstyrelsens ordförande i sina respektive kommuner. Intervjuerna varade mellan 15 - 40 minuter. Intervjuguiden har bestått av 16 stycken frågor som har handlat om de olika teman som vi har velat undersöka som orsaker till varför kommunerna stödjer elitfotbollen. Under intervjuerna har vi även ställt följdfrågor till frågorna som är med i intervjuguiden. Sättet som vi har genomfört intervjuerna på har förändrats under perioden som intervjuerna gjordes. Vid den första intervjun ställde en av oss frågorna och den andra skrev anteckningar. Men vi upplevde att det var onödigt att föra anteckningar eftersom vi samtidigt bandade intervjun. Det blev istället bättre när båda var aktiva och ställde frågor under intervjun. På den sista intervjun som vi gjorde valde vi att dela upp intervjun så att en ställde alla frågor inom ett tema medan den andre ställde alla frågor inom nästa tema. Vi kände att intervjun blev mer strukturerade på det här sättet. Vi valde också vid den sista intervjun att läsa frågorna innantill så respondenten tydligare skulle förstå frågorna.

Källkritik

De flesta källorna som vi har använt anser vi ha hög trovärdighet. En del av litteraturen är visserligen skriven på engelska, så det finns en risk att vi kan ha misstolkat texter då det är skrivet på ett annat språk. Årsberättelserna från elitfotbollslagen som visar upp deras räkenskaper tycker vi kan anses som trovärdiga för att de har granskats av revisorer. De e-postmeddelande som vi refererar till får nog anses ha minst trovärdighet i och med att det bland annat handlar om tjänstemän som svarat på frågor som vi har ställt till dem. Det som talar för att ha med e-postmeddelandena är att den information som vi refererar till har vi inte hittat på ett annat sätt. Vidare anser vi att personer som vi har ställt frågor till är väl insatta i de ämnen som vi har frågat om.

Stöd

a) Borås

Då det gäller Borås Stads stöd till IF Elfsborg så har Borås tillhandahållit IF Elfsborg både investeringsstöd och verksamhetsstöd de senaste åren. Beträffande investeringsstöd har föreningen erhållit stöd för byggandet av Borås Arena. Borås Arena AB grundades 2003 och är helägt av IF Elfsborg och bolaget startades för att bygga och äga arenan.³⁰ Kostnaden för den nya arenan var ca 120 miljoner kronor varav 80 miljoner kronor betalades med ett lån som Borås stad gick i borgen för. Det kommunala fastighetsbolaget Ibab gick in med 30 miljoner kronor och äger en av långsidesbyggnaden på arenan.³¹

År 2011 uppgick koncernens skulder till kreditinstitut på 77 136 000 kr, skulder som Borås stad har gått i borgen för. Vad gäller skulderna till Borås Stad har föreningen tre stycken lån. Två av lånen är på 3 600 000 kr och 861 000 kr och är helt ränte- och amorteringsfria under 30 år, därefter kan de helt avskrivas. Det tredje lånet uppgår till 1 500 000 kr och var per balansdagen ränte- och amorteringsfritt, men det förhållandet ska omprövas var tredje år.³² Investeringar som de här lånen har gått till är uppbyggandet av en inomhushall som IF Elfsborg äger och till investeringar på Borås Arena.³³ Vi väljer inte att se de här lånen som investeringsstöd av två anledningar dels så har förening fått ett av lånen år 2001 och det är innan perioden som vi räknar investeringsstödet ifrån, dels så anser vi att uppförandet av en inomhushall inte kan ses som stöd till elitverksamhet.

Vad gäller verksamhetsstöd har kommunen ett marknadsföringssamarbete med IF Elfsborg. Den 23 maj 2011 fattade kommunstyrelsen beslut om ett marknadsföringssamarbete med föreningen för 450 000 kronor, vilket innebar att namnet ”Borås” står på lagets tröjor och arenareklam. I beslutet står det också att kommunstyrelsen beslutar om att träffa ett avtal med IF Elfsborg för spel i European League.³⁴ För år 2012 ger marknadsföringssamarbetet 450 000 kr till IF Elfsborg.³⁵ Ytterligare verksamhetsstöd är att Borås Stad hyr Borås Arena från Borås Arena AB. Borås stad hyr sedan i sin tur ut arenan där IF Elfsborg, i likhet med andra föreningar, måste hyra arenan av kommunen för att använda den. Hyran som Fritids- och

³⁰ Henriksson (2008) s. 37

³¹ Henriksson (2008) s. 39

³² Verksamhetsberättelse 2011 IF Elfsborg Årsredovisning s. 21

³³ E-post från IF Elfsborg

³⁴ Protokoll Borås kommunstyrelse 2011-05-23 s. 6

³⁵ Avtal om marknadsföringssamarbete mellan IF Elfsborg och Borås kommunstyrelse

turistnämnden (Nuvarande Fritids- och folkhälsonämnden) betalar till Borås är samma som kapitalkostnaden för de lånade 80 miljoner kronor, samt den hyra som Borås Arena AB betalar till Ibab för hyran för deras läktare.³⁶ I den samlade koncernredovisning för IF Elfsborg och dess helägda dotterbolag står det i årsredovisning för år 2011 att hyresintäkterna för uthyrningen av Borås Arena uppgick till 11 616 000 kronor. Den här intäkten kan visserligen vägas mot vad IF Elfsborg får betala för att spela på Borås Arena. I årsredovisning redovisas ”matchkostnader” till 9 871 000 kr.³⁷

b) Sölvesborg

Sölvesborgs kommun som stödjer sin elitfotbollsförening Mjällby AIF med verksamhetsstöd och investeringsstöd. Kommunen tillhandahåller investeringsstödet eftersom Sölvesborgs kommun äger Strandvallen där Mjällby AIF spelar.³⁸ Från Sölvesborgs kommun har vi fått information om att kommunen har gjort investering på ca 15 miljoner kr de senaste tre åren och för fyra miljoner år 2007-2008.³⁹ Några exempel på investeringar som har gjorts är år 2008 med ny belysning på anläggningen för 4 121 000 kr.⁴⁰ För år 2010 har investeringar gjorts på Strandvallen för 11 816 000 kr och en särskild investering för läktartaket på 446 000 kr.⁴¹ Ett annat tidigare investeringsbeslut är från 14 mars 2006 då kommunstyrelsen föreslog till kommunfullmäktige att 120 000 kr från kompletteringsbudget skulle anvisas till en ny resultattavla på Strandvallen.⁴²

Vad gäller verksamhetsstöd erhåller Mjällby AIF ett driftbidrag från kommunen. Det ligger på 1 220 000 kronor och det bidraget får föreningen för att sköta driften på Strandvallen.⁴³ Kommunen ger också ett periodiskt underhåll till föreningen på 150 000 kr per år.⁴⁴ Vi har även funnit att kommunstyrelsen år 2009, år 2010 och år 2011 beslutat att tecknat ett sponsravtal med Mjällby AIF.⁴⁵ Sponsringsavtalet innebär att kommunen bland annat har reklam på lagets tröjor och skyltar på arenan. Föreningen erhåller genom detta 400 000 kr.⁴⁶

³⁶ Henriksson (2008) s. 40

³⁷ Verksamhetsberättelse 2011 IF Elfsborgs Årsredovisning s. 15f

³⁸ Sölvesborg kommun årsredovisning 2010 s. 77

³⁹ E-post från Sölvesborgs kommun 2012-05-08

⁴⁰ Sölvesborg kommun årsredovisning 2008 s.44

⁴¹ Sölvesborg kommun årsredovisning 2010 s. 44

⁴² Protokoll Sölvesborgs kommunalstyrelse 2006-03-14 s. 22

⁴³ Bohuslänningen 2011-11-01 s. 29

⁴⁴ E-post från Sölvesborgs kommun 2012-04-03

⁴⁵ Protokoll Sölvesborgs kommunstyrelse 2009-04-07 s. 25, 2010-04-13 s. 34, 2011-04-19 s.26

⁴⁶ E-post från Sölvesborgs kommun 2012-04-03

c) Halmstad

Halmstad ser vi som en kommun som ger ett mindre stöd till sin elitfotbollsförening Halmstads BK. Det stöd som vi har funnit för Halmstads del skulle vi vilja benämna som verksamhetsstöd, investeringsstöd och extraordinärt stöd. I den information som vi har fått från Halmstads kommun anger man att under perioden år 1996-2009 har kommunen gjort investeringar på Örjans vall, arenan som Halmstad BK spelar på, för 23,5 miljoner kr. År 1996 avsattes 1 miljon kr, år 1997 avsattes 15 miljoner, år 2003 avsattes 2,95 miljoner kr, år 2006 3,5 miljoner kr och diverse investeringar har gjort för 900 000 kr.⁴⁷ Från år 2003 har avsättningar gjorts på 6 450 000 kr, eller 7 350 000 kr om man även räknar in diverse investeringarna och vi räknar detta som investeringsstöd för perioden. Några exempel på investeringar som har gjorts under perioden är: år 2003 uppgradering av matchbelysning, år 2006 renovering av huvudentré och år 2007 ett utbyte av delar av högtalaranläggning.

Verksamhetsstödet kommunen ger Halmstad BK är i form av ett sponsringsavtal från det kommunala bolaget Halmstad CO som bl.a. innebär att Halmstads BK får en kontant ersättning för att marknadsföra Halmstad på sina tröjor, dock vi har inte fått reda på hur mycket pengar avtalet ger Halmstads BK.⁴⁸ Det extraordinära stödet vi har funnit är att Halmstad kommun har köpt Halmstads BK:s lokaler på Örjans vall. I beslutet från kommunstyrelsen den 17 oktober 2011 innebär det att Halmstad kommun erbjöd sig att förvärva Halmstad BK kanslilokaler, shop och serveringsbyggnad för 4 850 000 kr under förutsättning att det tecknas ett hyresavtal med rivningsklausul och en årshyra på 267 000 kr. I protokollet står det att under utredningsarbetet inför en renovering har det konstaterats att ägarförhållande för anläggningen bör renodlas. Samhällsbyggnadskontoret förslår därför att lös egendom i form av byggnader inom Örjans vall löses in.⁴⁹ I föreningens årsredovisning för år 2011 står det att man gjorde en vinst för avyttring av fastighet för 3 148 000 kr.⁵⁰

Vi anser att Halmstad är en kommun som ger mindre stöd. Detta gör vi då vi anser att Halmstad BK har fått lägre investeringsstöd än IF Elfsborg och Mjällby AIF. Det extraordinära stödet är förhållandevis högt men det är dock av engångskaraktär.

⁴⁷ E-post från Halmstads kommun

⁴⁸ E-post från Halmstad CO

⁴⁹ Protokoll Halmstads kommunalstyrelse 2011-10-17 s. 8

⁵⁰ Halmstad BK årsredovisning 2011-01-01 2011-12-31 s. 6

I Halmstads BK:s fall kan det också vara värt att nämna att klubben också har haft ekonomiska svårigheter de senaste tre åren. Mellan åren 2009 - 2011 har klubben gjort en förlust på 34 996 000 kr och föreningens egna kapital har minskat från 35 262 000 kr år 2008 till 334 000 kr år 2011.⁵¹

d) Ängelholm

Då vi går in på kommunen Ängelholm och dess stöd till Ängelholms FF menar vi att Ängelholms kommun är ett exempel på en kommun som har gett mindre stöd till sin elitfotbollsförening. Det stöd som vi har funnit att Ängelholms kommun har givit är investeringsstöd, verksamhetsstöd och extraordinärt stöd. Investeringsstödet som vi har funnit mellan åren 2003 -2011 är 21 086 116 kr på Ängelholms Idrottsplats.⁵² Investeringarna har till största del gått till ombyggnationer för omklädningsrum, läktare, färdigställande av mediebås och belysning på idrottsplatsen. En annan investering som vi har funnit är att kommunen gav 7 305 875 kr till föreningen år 2009 för att anlägga en konstgräsplan som drivs av Ängelholms FF dotterbolag ÄFF Drifts AB. I årsredovisningen för 2010 värderas konstgräsplanen till 4 000 000 kr.⁵³ Vi anser inte att denna investering inte är ett investeringsstöd från kommunen för vi anser inte att denna investering primärt har gjorts för att gynna elitverksamheten. Verksamhetsstödet som föreningen erhåller år 2012 är på 500 000 kr, sponsorbidraget och skötselbidrag ligger på 1 560 000 kr för skötsel av Ängelholms IP.⁵⁴ År 2011 låg elitbidraget på 300 000 kr.⁵⁵ Skötselbidraget var år 2009 på 1 595 000 kr och år 2010 var det 745 000 kr.⁵⁶ Föreningen har också fått extraordinärt stöd under år 2011. Det extraordinära stödet bottnar i att föreningen hamnade i rekonstruktion år 2011 på grund av ekonomiska problem. Händelseförloppet inleddes i augusti år 2011 då den dåvarande ordföranden för föreningen, Mats Johansson, avgick och en ny ordförande, Mats Karlsson, tillträdde. Den nya ordföranden konstaterade att föreningens budgeterade intäkter inte skulle bli så stora som tänkt och att de budgeterade utgifterna inte skulle kunna bromsas för att täcka intäktsbortfallet. Den nya ordföranden beslutade att kontakta kommun, kreditgivare och leverantörer för att lösa problemet. En oberoende utredning tillsattes som menade att föreningen inte hade fått full kostnadstäckning för att sköta arenan. Kommunen beslutade att

⁵¹ Halmstad BK årsredovisning 2011-01-01 2011-12-31 s. 4

⁵² E-post från Ängelholms kommun 2012-05-15

⁵³ Ängelholms FF årsredovisning och koncernredovisning för 1 januari 2011- 31 december s. 10

⁵⁴ Protokoll från Ängelholms kommunstyrelse 2012-02-08 s. 26 ff

⁵⁵ Protokoll från Ängelholms kommunstyrelse 2011-01-12 s.39

⁵⁶ Ängelholms FF årsredovisning och koncernredovisning för 1 januari 2010- 31 december 2010 s. 9

justera sponsringsbidraget till föreningen för att det skulle motsvara ett bidrag som gavs till klubbar på motsvarande nivå.⁵⁷ Det extraordinära stödet var att Ängelholms FF fick 300 000 kr retroaktivt för att kompensera för ett lågt sponsringsbidrag. Motivet från kommunens sida var att i och med höjningen så jämföras Ängelholm FF:s bidrag med det bidrag på 500 000 kr som ishockeyklubben Rögle BK får i sponsringsbidrag.⁵⁸ Vidare så beslutade även kommunalstyrelsen den 16 november 2011 att Ängelholms FF skulle erhålla ett retroaktivt skötselbidrag på 1 242 000 kr och att en skuld som Ängelholm FF hade till kommunen på 360 000 kr skulle avskrivas.⁵⁹

Vi menar att Ängelholm är en kommun som har gett mindre stöd till sin förening mot bakgrund av att föreningen var under rekonstruktion under år 2011. Verksamhetsstödet i form av skötselbidrag har varit lågt i förhållande till kostnaden för skötseln de tidigare åren. Sponsringsbidraget har också varit lågt i jämförelse till andra elitidrottslag i kommunen. Investeringsstödet är större för Ängelholms FF än Mjällby AIF, ca 21 miljoner kr respektive 19 miljoner kr. Dock måste man vara medveten om att för Ängelholms FF:s del så härrör sig en stor del av investeringsstödet från år 2004 och år 2005 då stödet uppgick till 9,3 miljoner kr.⁶⁰ För Sölvesborgs del har investeringsstödet å andra sidan varit högt de sista tre åren (15 miljoner kronor).

Sammanfattning:

<p>IF Elfsborg: Stort investeringsstöd i samband med bygget av Borås Arena. Intäkter från uthyrning av Arena. Har sponsoravtal med kommunen.</p>	<p>Mjällby AIF: Stort investeringsstöd på Strandvallen de senaste 6 åren. Driftbidrag och sponsringsavtal med kommunen.</p>
<p>Halmstad BK: Lågt investeringsstöd under perioden åren 2003- 2009. Sponsoravtal med ett kommunalt bolag. Extraordinärt stöd för försäljning av lokaler.</p>	<p>Ängelholms FF: Hamnade i rekonstruktion år 2011 och fick extraordinärt stöd för lågt drift- och sponsringsstöd. Stort investeringsstöd, dock är en stor del för år 2004 och 2005.</p>

⁵⁷ Ängelholms FF årsredovisning och koncernredovisning för 1 januari 2011 - 31 december 2011s. 2f

⁵⁸ Protokoll från Ängelholms kommunstyrelse 2011-10-24 s. 3

⁵⁹ Protokoll från Ängelholms kommunstyrelse 2011-11-16 s. 48

⁶⁰ E-post från Ängelholms kommun 2012-05-15

Analys

Inledning

De fyra kommunalstyrelseordförandena som vi har valt ut representerar var sin kommun. Personerna har alla varit delaktiga i kommunens politik och har flera års erfarenhet som ordföranden i vardera kommunstyrelse. De personerna som vi har intervjuat är;

a) Stort stöd

Ulf Olsson. Socialdemokratisk kommunstyrelseordförande för Borås Stad sedan år 2010 och kommunalråd i kommunen sedan 1995.⁶¹ Borås Stad innehar fotbollsföreningen IF Elfsborg.

Heléne Björklund. Socialdemokratisk kommunstyrelseordförande för Sölvesborgs kommun sedan år 2006.⁶² Sölvesborgs kommun innehar fotbollsföreningen Mjällby AIF.

b) Mindre stöd

Carl Fredrik Graf. Moderat kommunstyrelseordförande för Halmstads kommun sedan år 2006.⁶³ Tidigare riksdagsledamot mellan åren 1991 -2002.⁶⁴ Halmstads kommun innehar fotbollsföreningen Halmstads BK

Åsa Herbst. Moderat kommunstyrelseordförande för Ängelholms kommun sedan år 2007.⁶⁵ Ängelholms kommun innehar fotbollsföreningen Ängelholms FF.

⁶¹ Information från Borås Stads hemsida

⁶² Information från Sölvesborgs kommuns hemsida

⁶³ Information från Halmstads kommuns hemsida

⁶⁴ Information från riksdagens hemsida

⁶⁵ Information från Ängelholms kommuns hemsida

Relation

a) Stort stöd

Både Sölvesborgs kommunstyrelseordförande Heléne Björklund och Borås tillika Ulf Olsson anser att deras kommun har en *väldigt* god relation till deras lokala elitfotbollsförening som har utvecklats under flera år. Båda två berättar att relationen har startat i en händelse, i Sölvesborgs fall så var det enligt Heléne Björklund när Sölvesborgs kommun gick med på att investera i nya elljus till Mjällby AIF:s hemmaarena Strandvallen. I Borås berättar Ulf Olsson att relationen främst startade genom att arbetet med en ny arena började ta fart, vilket senare mynnade ut till Borås Arena.

Ulf Olsson; ”*Så jag tror du kom in i en positiv spiral där när Borås Arena byggdes, som har påverkat.*”

Det finns viktiga aspekter som kommit fram genom intervjuerna i hur en god relation skapas. Heléne Björklund och Ulf Olsson nämner att genom ovanstående ”startskott” så införskaffades ett nytt synsätt som innebar att de både aktörerna upptäckte vad de kunde ha för nytta av varandra, istället för tidigare där elitfotbollsföreningen endast var kravställare och där kommunen ansågs vara de som sitter pengarna.

Heléne Björklund; ”*Så har de ju fått sina elljus*” ... ”*Som jag uppfattade det som om dem vore oerhört tacksamma för*” ... ”*Och då liksom började vi lite mer samarbete, hur kan vi ha nytta utav varandra, inte bara då att klubben då ska kräva saker utav kommunen för att vi är arenaägare och så vidare, utan hur kan vi utnyttja varandra på ett positivt sätt.*”

På detta sätt har de lyckats finna nya vägar som gynnar båda och som skapar ett större samförstånd för bland annat kommunens problem kring ekonomisk hushållning. Det existerar samtidigt en insikt i att det kan finnas ett värde i att investera och få tillbaka något genom elitfotboll.

Ulf Olsson; ”*Jag tror att Elfsborg betyder jättemycket för Borås. Jag tror att det här är kanske en av de viktigaste symbolerna för Borås som vi har i staden. Och det är klart i synnerhet när de är så framgångsrika som de har varit de senaste fem åren så symboliserar det också stadens framgång. Så att det är väldigt oerhört viktigt för Borås stad att det går bra för Elfsborg.*”

Värdet som kommer utav ett framgångsrikt fotbollslag är något som kommer upp under intervjuerna med Ulf Olsson och Heléne Björklund, där båda nämner just att fotbollslaget kan vara en av flera pusselbitar för att marknadsföra sig och för att få folk och företag att vilja flytta till kommunen.

Ulf Olsson; *"Men däremot så är det så tror jag att ha ett framgångsrikt idrottslag eller flera framgångsrika idrottslag är viktiga pusselbitar för att göra staden attraktiv" ... " För att en kombination av att ha ett framgångsrikt fotbollslag, en bra högskola, ett bra näringsliv, attraktiva boendemiljöer, bra kulturliv och så vidare. Allt detta gör att man, sammantaget då, kan tycka; men Borås är rätt trevlig stad att bo i. Så det är en viktig pusselbit för att Borås ska bli en attraktiv stad att flytta till och bo här och arbeta i."*

En annan viktig aspekt som båda intervjupersonerna nämner är att det är viktigt att elitfotbollsföreningen i fråga är sportsligt och ekonomiskt framgångsrika. De nämner exempel på där det har rått andra omständigheter och att det därför är svårare för en kommun att legitimera en marknadsföringssatsning och exempelvis stöttning genom investeringar i idrottsanläggningar.

Heléne Björklund; *"Om det inte skulle ha gått bra för dem så hade vi inte behövt investera i Strandvallen. Då hade ju kommunen sluppit en del utgifter men vi hade heller inte fått den marknadsföringen så att det tar nog ut varandra."*

Enligt Heléne Björklund och Ulf Olsson är det likväl svårare att agera gentemot en part som har problem eftersom det skapar konflikt. De nämner att relationen blir sämre i en problematisk situation, bryderier från elitfotbollsföreningens sida i och med att det är lätt att skylla över ansvaret till någon annan, och i många är blir det just kommunen som får skulden. Det blir ofta svårt att hjälpa en förening utan någon sorts motprestation, även om politikerna i våra fall nämner att det oftast är mindre kostsamt att hjälpa till vid exempelvis en rekonstruktion.

Ulf Olsson; *"Ja i någon mån är det nog det faktiskt, utav det enkla skälet om det går riktigt dåligt för ett idrottslag så hamnar man ofta, i alla fall om det går ekonomiskt dåligt, så hamnar man ofta i bryderier" ... " Och det, då är det klart att det blir lite mer ansträngd relation om kommunen måste gå in med medel som man inte har räknat med exempelvis."*

En ökad sportslig och ekonomisk framgång kan även leda till en mer omfattande stöttning då det krävs mer stöd och då även kommunen får mer tillbaka genom detta.

Ulf Olsson; *" Sen är det klart att deras framgångar har gjort att det har blivit ännu tydligare vilken betydelse de har för stadens utveckling."*

Just faktumet hur elitfotbollsföreningen sköts nämns som en viktig del till hur stor relationen är. Ju mer välskött en förening är och desto mer kompetenta personerna i ledningen är ju lättare är det att ha en god relation till föreningen enligt intervjupersonerna.

Ulf Olsson; *"Elfsborg är en [sic!] väldigt professionellt skött lag. De har liksom en professionell ledning. Det är lätt att ha en relation med Elfsborg på det sättet."*

Något som också verkar vara viktigt är kontakten mellan parterna och andelen möten. Både gällande formella, ”halvformella” och informella sådana. I dessa två exempel förs en ständig diskussion och dialog, framförallt informellt. Det sker möten med en konstant regelbundenhet vilket leder till ökad relation. I båda kommunerna så anser Heléne Björklund och Ulf Olsson att relationen i princip är så god som den kan bli.

Ulf Olsson; *”Annars finns det ju också väldigt mycket informella kontakter, att Elfsborg ringer och har lite funderingar kring tankar och olika idéer och så sätt. Så det finns ju mycket kontakt mellan Elfsborg och kommunen på olika plan.”*

Heléne Björklund; *”Man känner varandra ganska väl här så det så att det är enkelt att lyfta på telefonen och diskutera saker.”*

Båda kommunerna vill dock påpeka att det handlar om en ren marknadsföringssatsning och där kommunen måste få ut något utav de satsade pengarna och att stödet just till IF Elfsborg och Mjällby AIF är så stort på grund av att de får ut mest utav dem jämfört med andra klubbar.

Heléne Björklund; *”När det gäller just Mjällby AIF så ser ju inte vi att vi gynnar dem för att de, alltså vi har samma förhållande nu som vi hade när de inte spelade i Allsvenskan, förutom att vi nu ser att vi kan få ut lite mer marknadsföring. Därför har vi ett sponsoravtal.”*

b) Mindre stöd

I Ängelholms och Halmstads kommun har Halmstads BK och Ängelholms FF på senare år haft negativa ekonomiska resultat. Det framkommer utav intervjuerna att det i och med detta funnits konsekvenser som verkar ha påverkat föreningarnas relation gentemot kommunen.

Carl fredrik Graf; *”Utan det beror då framförallt på hur styrelsens sammansättning har varierat ganska mycket under de här åren. Det har varit olika ordföranden och så vidare. Så det beror också lite grand på hur styrelsen själv har valt att vilja föra dialog med kommunen. Det har varit lite olika med attityd i det, men just nu har vi en väldigt konstruktiv och bra dialog.”*

I Ängelholm så har även ledningsskiften medfört förändringar, både positiva men även negativa. Bland annat ska detta ha främst berott på de olika ledningarnas attityd gentemot kommunen och dess vilja till att föra en dialog. I och med detta har det varit svårt för kommunerna att bygga upp en relation till klubbarna, likväl existerar således deras historia i båda kommunerna med problem kring diskussioner och liknande som verkar ha påverkat den aktuella relationen.

Åsa Herbst; *"Ja om vi hade [sic!] haft den här snirkliga historien, den här där det byggs upp konfrontationer under så lång tid, så hade den ju varit bättre än den är."*

Till skillnad från Sölvesborg och Borås kommun så har Ängelholms och Halmstads kommun inte samma inställning till Ängelholms FF och Halmstads BK som "stadens lag". Speciellt tydligt är detta i Ängelholms kommun där Rögle BK har en bredare förankring bland medborgarna. Detta blir en tydlig kontrast gentemot IF Elfsborg och Mjällby AIF som har en mer utmärkande roll som "stadens lag".

Åsa Herbst; *"Ja alltså det är lite komplicerat med Ängelholms FF därför att det är ingen sådan klubb som har funnits i hundra år. Vi har ju ett ishockeylag som heter Rögle, dem har inte funnits i hundra år heller men dem har funnits betydligt längre och är liksom rotade i folks medvetande som "vår ishockeyklubb". Mycket mer än ÄFF är."... "Men det finns avundsjuka och spänningar och sådant, så den där "vårt lag" känns ÄFF inte som."*

Bland annat i Halmstads kommun nämner Carl Fredrik Graf att kommunen inte har någon särskild formell relation till just Halmstads BK mer än att de har dem som hyresgäster på den kommunala anläggningen Örjans Vall. Vidare så säger han att han har kontakt med dem som alla andra ideella föreningar.

Carl Fredrik Graf; *"HBK har [sic!] ju liksom andra medborgare välkomna att ringa till mig. Kommunen har ju ingen formell relation till HBK. I formell. Jo det har man kan man säga, i formell mening är Halmstads BK en hyresgäst på den kommunala anläggningen Örjans Vall. Och då för det betalar dem en hyra."*

Angående möten och kontakt så sker det inga regelbundna möten eller liknande mellan Halmstads kommun och Halmstads BK, utan det är främst vid behov. Däremot anser han att de kan ha en naturlig kontakt till varandra. I Ängelholms kommun fanns det tidigare ingen regelbunden kontakt, däremot efter Ängelholms FF önskan om ekonomisk hjälp under hösten 2011 så skrevs ett avtal där Ängelholms kommundirektör är adjungerad i Ängelholms FF:s styrelse i en information- och kontrollfunktion.

Både Carl Fredrik Graf och Åsa Herbst anser att relationen kan fortsätta som tidigare om de nuvarande personerna arbetar kvar i de positionerna som de nu innehar.

Åsa Herbst; *"Ja så länge de personer som finns i styrelsen nu sitter kvar, vilket jag hoppas då ska bli länge, så kommer den, så ser jag inga problem, inga risker."*

Det existerar en samsyn i Halmstads- och Ängelholms kommun, tillsammans med Borås stad och Sölvesborgs kommun i att det är mer problematiskt att ha en god relation till ett lag i ekonomisk och sportslig motgång.

Carl Fredrik Graf; *”Den har ju varit lite olika, kan man säga. Bland annat beroende på vilken ekonomisk situation HBK har haft. Nu vet vi ju det, det är ju offentliga siffror, att HBK:s ekonomiska situation är ju ansträngd och jämför man, om man diskuterar med en part som har en väldigt god ekonomisk relation, då är det klart att diskussionen ser lite olika ut.”*

Synen på vad föreningarna gör för kommunen har en tydlig differens gentemot Sölvesborgs kommun och Borås Stad. Det existerar ingen samsyn på vad för egentligt värde det skapar för kommunen mer än en del marknadsföringsvärde och för . Även om de betonar att elitfotbollsföreningarna är viktiga så betonar de inte föreningens unika roll, utan som en del i stadens idrottsliv.

Carl Fredrik Graf; *”Man får nog säga det att Halmstads BK bidrar till att begreppet ”Halmstad” blir känt, över landet framförallt. Och särskilt som dem nu har spelat i högsta serien”...” Jag tror att det är viktigt att det finns möjligheter, att det finns ett elitidrottslag i en kommun. På samma sätt som det är viktigt med breddidrott.”*

c) Resultat

Genom intervjuerna finns det en differens gällande relationen då Halmstad och Ängelholm inte har samma kontinuerligt goda relation som i Borås och Sölvesborg, även om båda intervjupersonerna menar på att relationen till klubbarna är god nu. Bland annat nämns klubbens ekonomiska och sportsliga situation som en betydande del av förklaringen till relationen, men vi kan även antyda att relationens kontinuitet har en viktig roll. I Sölvesborg och Borås nämner båda att de har en längre tid bakom sig med idel kontakt och god relation. I Halmstad och Ängelholm berättar intervjupersonerna om tidigare problem som har spelat in till relationen, bland annat styrelseskiftet och dess olika attityd och vilja till kontakt med kommunen. Det existerar en skillnad när det kommer till kontakt och möten, i Sölvesborg och Borås är det tydligt att det existerar en högre andel formella och informella kontakter och möten än vad som existerar i Halmstad och Ängelholm. Borås och Sölvesborg nämner även att detta har startat via ett ”startskott”, i Borås när de började planera Borås Arena och i Sölvesborg när de investerade i ny belysning. Något som alla intervjupersonerna nämner är att en fotbollsföreningens framgång gör det är enklare att ha en god kontakt med en förening som det går bra för, framförallt ekonomiskt, än en som det går dåligt för. Vi kan även avläsa en divergens i vad fotbollsföreningen har för betydelse mellan de kommuner som ger mer och mindre. I samtliga kommuner nämns marknadsföringsvärdet, men i Borås och Sölvesborg tas även immateriella värden upp, så som betydelsen för medborgarna och för staden. Något som

dem som ger mindre stöd inte nämner. Vi kan även urskilja att betydelsen delvis kan härledas till att IF Elfsborg och Mjällby AIF har, enligt våra intervjuer, en mer självklar roll som ”stadens lag” än Halmstads BK och Ängelholm FF. Således en större åtskillnad gentemot andra lokala idrottsföreningar.

Institutionell förklaring

a) Stort stöd

Huruvida en kommun undersöker hur andra kommuner gör i samma fråga är något som, till skillnad från Sölvesborgs kommun, Borås Stad inte riktigt vill känna sig vid. Ulf Olsson menar på att bland annat när Borås Stad byggde Borås Arena så var dem de första som byggde en arena på över 50 år. Därmed hade de inte möjlighet att titta på hur andra har gjort i samma fråga, vilket de inte verkar ha varit speciellt intresserade utav heller. Ulf Olsson berättar för oss att de är stolta över att vara de första i Sverige på länge med att uppföra en ny arena, att arenan blev så pass lyckad och dessutom till en låg kostnad i jämförelse med andra arenor i Sverige. På detta sätt anser han att det snarare är Borås Stad som har påverkat andra kommuner och att de är ett föredöme i hur man bygger en arena med små resurser. Vidare så är det många kommuner som kommer just till Borås för att göra studiebesök och lära sig utav dem.

Ulf Olsson; *”Det är ju så, de allra flesta stod och funderade på arenor över en ganska lång tid. Vi funderade inte så mycket, vi byggde den kan man väl säga. Och det gick ju väldigt snabbt dessutom.”*, *”Jag tror fortfarande att vår arena är ett föredöme för de flesta andra kommuner när de byggde, för att dels så är det så att vår kommun har kanske lite begränsade ekonomiska förutsättningar och många vill bygga på samma sätt som vi gjorde.”*

I Sölvesborgs kommun så har de försökt med jämförelser gentemot andra kommuner. Men dessa jämförelser blir oftast problematiska att utläsa då det är svårt att värdera de olika sorternas konstellationer av stötningspaket som existerar. Gällande arenaägandeförhållande så har de undersökt hur andra kommuner gör med bland annat arenabolag, samtidigt så är det svårt för Sölvesborgs kommun att förändra deras variant sedan det krävs att även Mjällby AIF är intresserade av att byta.

Heléne Björklund; *”Ja vi försöker ibland att göra sådana här jämförelser men det är väldigt svårt för det är så väldigt olika hur, dels hur arenaägandet ser ut som är en stor fråga, liksom hur det förhållandet ser ut, reklamintäkter och annat så ja vi har tittat hur det ser ut och det*

är svårt att titta hur det ser ut, många vill ju ofta göra sådana här; såhär mycket sätter den här kommunen per invånare, eller per spelare, eller.”

I Borås Stad så menar Ulf Olsson att gällande marknadsföringsavtal och liknande så är kommunen likväl inte speciellt intresserad av hur andra kommuner gör och påverkas inte utav dem i någon större utsträckning. Istället ser de sig snarare som att de går i bräsch och påverkar andra kommuner. Samtidigt erkänner han att han kunskap om hur andra kommuner genomför sina arenabyggen.

Ulf Olsson; *”Kanske är tvärtom, så att vi har påverkat andra kommuner tror jag.”*

Vid frågan huruvida Sölvesborgs kommun påverkas utav andra kommuner i dessa frågor så berättar Heléne Björklund att de tittar på hur andra kommuner agerar men att de snarare har blivit påverkade i den mån att de snarare vet hur de inte vill gynna sin elitidrottsförening.

Heléne Björklund; *” Alltså vi har inte tagit ställning. Där är det ju den andra riktningen som Kalmar kommun som har gått i borgen för den nya arenan och Växjö som har bygger den nya arenan, där har vi sagt till att skattebetalarna kommer inte göra den typen av investeringar här, så där har vi inte tagit intryck utav det utan tvärtom.”*

Vid fråga huruvida det görs studieresor eller annat utbyte för att ta hjälp vid dessa frågor så medger Heléne Björklund att detta utförs, dock främst utav förvaltningen i Sölvesborgs kommun. I Borås berättar Ulf Olsson att det inte görs några studieresor överhuvudtaget.

Heléne Björklund; *” Jo det görs och man har ett sådant utbyte, fast inte på min nivå då utan fastighetschefen som är ansvarig för arenan och då, de träffar ju kollegor både när det gäller fotbollsarenan och annan typ och de diskuterar naturligtvis de här förhållandena.”*

b) Mindre stöd

Gällande om Halmstads kommun undersöker hur andra kommuner resonerar kring stöttning till elitfotboll så säger Carl Fredrik Graf att han själv inte har gjort något sådan, men att han är övertygad om att kultur- och fritidsförvaltningen i kommunen har gjort sådana undersökningar.

Carl Fredrik Graf; *” Jag själv, för min del har inte kikat så mycket på hur man gör i andra kommuner i denna del. Men det är jag övertygad att teknik- och fritidsförvaltningen, att dem jämför sig med hur huvudsvarande andra kommuner i motsvarande situation agerar.”*

I Ängelholm berättar Åsa Herbst att de gör det. Åsa Herbst nämner exempelvis att de tittade närmare hur Helsingborgs kommun agerade under Helsingborgs IF:s kris och tog hjälp av dem.

Åsa Herbst; *"För jag ringde ju honom [Helsingborgs kommunstyrelseordförande Peter Danielsson] direkt den dagen och så vi tog samma killar som är en liksom, kan man säga, en revisor och en advokat som även är ett stort fotbollshjärta men även kloka gubbar liksom som hade hjälpt till att sanera HIF hade vi till ÄFF."*

Huruvida de jämför sig med andra kommuner anser de båda är svårt att svara på. I Halmstad berättar Carl Fredrik Graf att han anser att en jämförelse kan vara missvisande, han berättar att Halmstads kommun har möjliggjort för alla idrottsföreningar i kommunen att bedriva ungdomsidrott på deras anläggningar gratis och att detta är en stor utgift för kommunen. Detta menar han på är ett stort stöd men som inte syns lika tydligt. I Ängelholm är man inne på samma linje.

Åsa Herbst; *"Vi har ju valt en väldigt öppen linje på något sätt, att vi liksom upp med alltihopa, här är det och här är driftbidraget och allting. Många har ju gjort så att man har en lite mer dold agenda i att man bakar ihop allting i ett driftsbolag eller någonting."*

Vid frågan om de påverkas utav hur andra kommuner agerar i frågor kring stöd till elitfotboll så anser Carl Fredrik Graf att han åtminstone själv inte har påverkats utav detta. I Ängelholm säger Åsa Herbst att de har tittat på hur andra kommuner agerar men att de samtidigt har valt att inte sköta stöttningen på samma sätt via "dolt stöd" eller i den omfattningen som vissa kommuner har, men att de har påverkats gällande driftbidrag och liknande.

I Halmstads kommun försiggås det inga direkta samarbeten eller studiebesök kring stöttningsämnen, men Carl Fredrik Graf menar på att de är medvetna om att det finns olika sätt hur kommunerna agerar kring stöttning. I Ängelholms kommun däremot nämner Åsa Herbst att de har gjort flera studieresor och har även haft studieresor i Ängelholm från andra kommuner.

Under intervjun pratar vi om vad för sorts stöttning som är legitim där båda intervjupersonerna anser att det är problematiskt att stödja.

Carl Fredrik Graf; *"Egentligen så är möjligheterna inte sådär rasande många om du menar i ekonomiska termer. Om det är det du talar om, typ att köpa reklamplats på tröjor eller något sådant där. Det gör ju inte kommunen för då hamnar vi ju lite grand i en svår situation gentemot alla andra klubbar också, eftersom vi har ju en likabehandlingsprincip."*

c) Resultat

I jämförelse så verkar det inte finnas någon större skillnad mellan de som ger mer och de som ger mindre stöd. I Borås så är man till synes inte intresserad av hur andra kommuner agerar, Halmstads kommun anser inte heller att det är av något större intresse. Jämförelsen som kan dras istället rör således snarare kommunens storlek där snarare Sölvesborgs och Ängelholms kommun verkar ha ett samband gällande intresse och påverkan av andra kommuners agerande. Den kontrast som vi snarare finner gäller huruvida vad som anses vara legitimt, vad som är försvarbart och vad som inte är det. I Borås och Sölvesborgs kommun anser de att de inte finns några direkta ekonomiska eller juridiska hinder som besvärar dem till den stöttning som de önskar ha till sitt elitfotbollslag. I Halmstads och Ängelholms kommun existerar snarare en annan syn där de anser sig tvingade att ta hänsyn till vad som är försvarbart både sett mot andra föreningar, samt vad som är försvarbart politiskt och juridiskt sett. Samtliga kommuner har dock kunskap om agerande utav andra kommuner som de själva inte anser agerar helt legitimt, där har de i högre grad påverkats i den riktningen att de själva inte önskar agera på det sättet (tre utav intervjupersonerna nämner just Växjö och Kalmar kommun som exempel).

Rational choice

a) Stort stöd

Både Ulf Olsson i Borås Stad och Heléne Björklund i Sölvesborgs kommun anser att det råder en bred konsensus inom kommunen kring de frågor som rör stöttning till elitfotboll och liknande.

Ulf Olsson; ” *Så uppfattar jag egentligen att det har varit när det gäller, att alla är överrens. Kan ha funnits något enstaka moderat som har gnällt lite, men inte mycket.* ”

Heléne Björklund; ” *För vi har blivit tvingade att göra dem. Så där har vi varit lika sura från majoriteten och oppositionen. Men vi har också varit överrens om att vi måste, så vi är överrens där.* ”

Likväl så anser både Ulf Olsson och Heléne Björklund att det finns de politiker inom kommunerna som brinner lite extra kring frågor som rör stöd till IF Elfsborg och Mjällby AIF. Samtidigt som båda menar på att det existerar detta i alla sakfrågor. I Sölvesborg anser dock att det snarare är oftare som det kommer upp frågor om hur mycket stödet får kosta skattebetalarna.

Ulf Olsson påpekar dock att alla i kommunstyrelsen, däribland även dem som inte är det minsta fotbollsintresserade, förstår eller åtminstone har lärt sig hur viktig IF Elfsborg är för Borås Stad och vad föreningen gör för kommunen.

Vidare så berättar Heléne Björklund att det ibland har funnits tillfällen där oppositionen har klagat högljutt men att detta snarare har berott på det ”politiska spelet” där man måste klaga för att få uppmärksamhet i media, även då man egentligen håller med majoriteten. Således har det oftast inte handlat om oenighet utan de beslut som har fattats har skett i enighet.

Heléne Björklund; *” Sen så när man är i opposition så måste man på något sätt alltid förhålla sig till majoriteten så att säga att majoriteten säger ja så kanske man säger lite nja. För annars får man ingen uppmärksamhet och så är spelet, man kan tycka likadant men för att man ska bli omskriven i press och annat så måste man nog ha en annan uppfattning så de kanske knorrar lite ibland.”*

b) Mindre stöd

Carl Fredrik Graf från Halmstads kommun anser att det existerar en konsensus bland politiker och bland opposition och majoritet angående frågor rörande Halmstads BK inom kommunen. Likaså finns det en konsensus i Ängelholms kommun enligt Åsa Herbst.

Carl Fredrik Graf; *”I den allmänna debatten så upplever jag att vi som har de ledande politiska uppdragen har en samsyn när det gäller detta.”*

Åsa Herbst; *”I det här fallet så jobbar vi jättetight med oppositionen som är Socialdemokraterna.”*

Carl Fredrik Graf medger att det säkerligen finns vissa som har ett extra intresse i frågor som gäller stöttning till Halmstads BK bland Halmstads kommuns politiker. Samtidigt anser han att de politiker med ledande positioner inom kommunen har en samsyn när det gäller dessa frågor. Åsa Herbst anser att det säkert finns någon med extra intresse, men berättar samtidigt för oss att det kan vara ett sätt för andra partier att locka väljare

Åsa Herbst; *”Sverigedemokraterna och Engelholmspartiet de försöker hela tiden lyssna på trampet i marken och vad finns det, alltså försöka hitta något och suga åt sig några extra väljare någonstans i något skrymsle.”* Men hon anser att det viktigt att undvika jävsituationer. Åsa Herbst nämner också att det ofta blir en svår situation; *” Sen blir jag ju anklagad ibland för att jag då till skillnad från mina företrädare har varit mer idrottsintresserade och de då varit mer kulturintresserade. För det sätts ju ofta emot varandra – kultur och fritid och idrott.*

Vet inte om det har haft någon betydelse, men jag vet ju att jag är mer intresserad utav idrottens värde än vad mina företrädare har varit och så. ”

c) Resultat

I samtliga kommuner anses det råda en bred konsensus i frågorna som rör elitfotboll. Det verkar inte existera någon ideologisk särskillnad som förklarar differensen i stödet mellan kommunerna. Däremot så kan det antydast finnas enstaka politiker som brinner extra för frågor kring detta slag, samtidigt förklaras detta genom att vissa sakfrågor engagerar alla politiker i olika hög grad. Det ”politiska spelet” nämns av både Sölvesborgs och Ängelholms ordförande som ger olika mycket stöd och kan därmed ej heller antas ha någon större förklaringsbetydelse för denna studie.

Slutsatser

För att besvara forskningsfrågan; *Vad förklarar skillnaden till att vissa kommuner ger ett stort stöd till elitfotboll medan andra kommuner ger ett mindre stöd?* Så har vi använt oss utav tre teoretiska utgångspunkter för att finna svar. Genom intervjuerna framstår en utgångspunkt mer förklarande än de andra. Den teori som vi anser har störst förklaring till forskningsfrågan är *Relationen*. Det är frågor på det här området som vi har sett tydligast skillnaderna mellan kommuner som ger större och mindre stöd.

En första aspekt gällande relationer som särskiljer kommunerna är förekomsten av, vad vi väljer att kalla, ”startskott”, en händelse som ger goda effekter på föreningens och kommunens relation. I Borås och Sölvesborg existerar detta tydligt där båda nämner just en sådan händelse som något som haft en positiv inverkan. Det är även viktigt då ett sådant ”startskott” har medfört att de har valt att titta närmare på vad deras kommuner kan ha för nytta utav vardera elitfotbollslagen. De nämner att de har *nytta* utav föreningen, att den har en viktig del i samhället som symbol och att föreningen tillför mycket för kommunens medborgare även om det är svårt att beräkna i pengar. De anser också att de har en viktig del i marknadsföringen för att locka till sig nya invånare och företag. I Ängelholm och Halmstads fall ser vi snarare att relationen har varit problematisk de senaste åren och inte har haft samma kontinuerlighet. Vi kan även urskilja att det är viktigt i de kommunerna som ger stort stöd, att deras föreningar är införstådda i kommunens dilemma, att de förstår kommunens begränsningar och kan ha en samförståelse i att det finns andra områden som är viktiga, något som anses nås främst genom en regelbunden och öppen dialog. En annan skillnad som vi ser visar på att relationen är viktig är skillnaderna hur och på vilket sätt kommunerna och föreningarna väljer att ha kontakt med varandra. I Borås och Sölvesborgs fall förekommer det många möten, framförallt informella, medan i Halmstad verkar man inte ha någon speciell relation än att de ser förening som alla andra och som en hyresgäst på Örjans vall.

Genom den *Institutionella teorin* har det varit svårare att finna några svar.

Det verkar inte som att stödet påverkas av hur andra kommuner agerar i dessa frågor. Samtidigt framkommer att intervjupersonerna har uppfattning kring ämnet och tre av dem nämner just exempel från Växjö och Kalmars kommun. Även om vi inte har kunnat få fram resultat som visar på någon påverkan så finns det ändå en övergripande likhet i vilken omfattning kommuner väljer att ge sponsorstöd. Således kan det vara troligt att omvärlden har betydelse även om våra intervjuer inte visar det. En skillnad som vi har sett är att synen på

vad som är legitimt verkar skilja sig åt mellan kommuner som ger stort och litet stöd, där de som ger mer verkar ha en mer öppen syn om vad som är legitimt att stödja.

Den tredje teorin vi har valt att använda oss utav är *Rational Choic*. Denna teori är den som ger minst förklaring till varför vissa kommuner ger mer eller mindre stöd. Samtliga kommuner anser att det förs ett nära politiskt samarbete kring dessa frågor och anser att det är viktigt med konsensus när besluten fattas. Politikens egenintresse verkar således ha en mindre avgörande roll för att förklara att beslut fattas angående stöd och ej heller verkar det vara en fråga för att locka väljare.

Utifrån vår undersökning verkar relationer kunna existera på tre olika förhållningssätt för de två parterna. Det kan vara en överhet från föreningen där den kräver saker från kommunen, det kan existera en jämlik relation där de samarbetar och ser sig som jämlikar, och det kan finnas en underordnad förhållning där föreningen måste be om stöd. Just i de kommunerna där det erhålls mer stöd så ser vi en mer balanserad relation. Där båda parterna samarbetar och där båda anser sig få ut något av relationen och samarbetet. Genom att inneha en balanserad och välfungerande relation så möjliggör detta till att det fattas beslut som stödjer elitfotboll. Det är synen på vilket värde som skapas genom en fotbollsförening som gör att situationen är olika beroende per kommun. Vi tror även särskilt att en regelbunden kontakt på ett informellt plan kan vara viktigt för att erhålla stöd.

Det är troligt att det kan finnas olika synsätt gällande den kommunala kompetensen när det kommer till stöttning av elitfotboll. Det finns skillnader i åsikterna kring vad som anses vara legitimt och inte, bland annat anser de att vissa kommuners agerande kring stöttning ligger bortom ramarna för vad som kan anses vara legitimt. De kommuner som väljer att ge mer stöd och som har bättre relationer till sina elitfotbollsföreningar ser kanske att kommunen ska ha en mer aktiv roll i samhället. Å andra sidan skulle det också kanske kunna vara så att kommuner har blivit tvungna att ha bättre relationer med externa aktörer på grund av att deras roll har förändrats. Utifrån vad som vi har sett i vårt urval tror vi att begreppet *Governance* bättre passar in för förklara att det uppstår en bra relation än begreppet *New Public Management*. Vi tror detta eftersom de kommuner som har en bra relation är socialdemokratiskt styrda och de som har sämre relationer är borgligt styrda och det känns orimligt att hävda att de socialdemokratiska kommunerna skulle ha en mer marknadsvänlig syn på kommunens verksamhet. Snarare kanske *Governance* är en bättre förklaring, att Borås

och Sölvesborg och dess elitfotbollsföreningar har fått den relation som de har för att det båda tjänar på att ha en relation som inte bygger på tydliga hierarkier och byråkratiska processer.

Det är diskutabelt huruvida en kommun överhuvudtaget bör stödja en ”elit”, något som säkerligen är svårt att försvara för politikerna, vilket vi tror även kan ha förklaringen till varför det existerar ”dolt stöd” i vissa kommuner. En annan aspekt, som säkerligen är mer svårkontrollerbar för klubbarna, är att det tordes krävas en viss framgång både sportsligt och ekonomiskt för att kunna få stöd från kommuner. Kommunerna anser att det är lättare att föra en god relation till en förening som har en god sportslig och ekonomisk situation. Just att legitimera stöd genom motprestation är något som är viktigt för alla de fyra kommunerna. På samma sätt är det således svårare att inneha en god relation till en förening som saknar sportslig och ekonomisk framgång.

De nya arenakraven från Svenska Fotbollsförbundet kommer säkerligen kräva ett utökat stöd från många kommuner med elitfotbollsföreningar. Relationen mellan kommuner och elitfotbollsföreningar kommer därav aktualiseras. Man kan fråga sig hur relationerna kommer utvecklas? Enligt vår uppfattning från studien skulle det kunna uppstå ”startskott” där kommuner ser värdet av bra relationer men samtidigt skulle det även kunna uppstå nya konflikter mellan kommuner och föreningar. För övrigt kan Halmstads och Ängelholms kommun ha upplevt ett negativt ”startskott” då kommunerna var tvungen att gå in med extraordinärt stöd, något som på sikt skulle kunna utvecklas till en bättre relation. Således kan en förening som går bra få stöd, men även en förening som har svåra ekonomiska problem. En ytterligare tanke är att enligt vår undersökning så ger framgång stöd, samtidigt som i Borås fall så gav stöd framgång för IF Elfsborg. Detta dilemma medför en komplikation som spär på den komplexitet som existerar gällande politikernas inställning till stöd till elitfotboll

Till sist uppstår frågan huruvida det verkligen existerar något verkligt värde i en elitfotbollsförening för en kommun. Istället är det troligt att det kan vara så att Halmstads och Ängelholms kommun snarare anser att det finns andra områden som är viktigare och som ger mer tillbaka.

Källförteckning

Litteratur

Almqvist, Roland, 2006, *New Public Management – om konkurrensutsättning, kontrakt och kontroll*, Liber AB, Malmö

Brorström, Björn, Eriksson, Ola, Haglund, 2008, *Kommunal redovisningslag- beskrivning och tolkning*, Studentlitteratur AB, femte upplagan, Lund

Brorström, Björn, Haglund, Anders, Solli, Rolf, 2005, *Förvaltningsekonomi*, Studentlitteratur AB, andra upplagan, Lund

Bäck, Henry, Larsson Torbjörn, 2008, *Den svenska politiken Strukturer, processer och resultat*, Liber AB, andra upplagan Malmö

Furusten, Staffan, 2007, *Den institutionella omvärlden – organisering bortom företagsledning och marknad*, Liber, Malmö

Gustafsson, Agne, 1996, *Kommunal självstyrelse*, SNS Förlag, sjunde upplagan, Stockholm

Henriksson, Mathias, 2008, *Arenapolitik på 2000-talet – om kommuner som bestämmer sig för att satsa på en ny idrotts- och evenemangsarena*, Förvaltningshögskolans rapporter nummer 97, Göteborgs Universitet

John, Peter, 1998, *Analysing public policy*, Pinter, London

Lindblom, Per Henrik, Nordback, Kenneth, 2010, *Svensk lag 2010*, Iustus Förlag, trettonde upplag Uppsala

Parkin, Michael, Powell, Melanie, Matthews, Kent, 2008, *Economics*, Pearson Education Limited, sjunde upplagan Harlow Essex

Offentliga handlingar

Borås Stad

Protokoll Borås kommunstyrelse 2011-05-23

Borås Stad Årsredovisning 2011

Halmstads kommun

Protokoll Halmstads kommunalstyrelse 2011-10-17

Halmstad kommun Årsredovisning 2011

Sölvesborgs kommun

Protokoll Sölvesborgs kommunalstyrelse 2006-03-14

Protokoll Sölvesborgs kommunstyrelse 2009-04-07

Protokoll Sölvesborgs kommunstyrelse 2010-04-13

Protokoll Sölvesborgs kommunstyrelse 2011-04-19

Sölvesborg kommun årsredovisning 2008

Sölvesborg kommun årsredovisning 2010

Ängelholms kommun

Protokoll från Ängelholms kommunstyrelse 2011-01-12

Protokoll från Ängelholms kommunstyrelse 2011-10-24

Protokoll från Ängelholms kommunstyrelse 2011-11-16

Protokoll från Ängelholms kommunstyrelse 2012-02-08

Fotbollsföreningars årsberättelse

Halmstad BK årsredovisning 2011-01-01-2011-12-31

Verksamhetsberättelse 2011 IF Elfsborg: Årsredovisning 2011 IF Elfsborg

Verksamhetsberättelse 2011 IFK Göteborg

Ängelholms FF årsredovisning och koncernredovisning för 1 januari 2011- 31 december 2011

Ängelholms FF årsredovisning och koncernredovisning 1 januari 2010 - 31 december 2010

Övriga dokument

Avtal om marknadsföringssamarbete mellan IF Elfsborg och Borås kommunstyrelse 2012, erhållits via E-post av Stig Wallerman, informationssekreterare Borås Stad 2012-05-02

Föreskrifter om arenakrav för svensk elitfotboll, herrar och damer, fr o m 2014. Elektronisk hänvisning (avläst 2012-05-28);

http://fogis.se/ImageVault/Images/id_67036/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

Riksidrottsförbundets budgetunderlag 2011. Elektronisk hänvisning (avläst 2012-05-28);

http://rf.se/ImageVault/Images/id_13656/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

Riksidrottsförbundet stadgar 2011, I lydelse efter RF-stämman 2011

Elektronisk hänvisning (avläst 2012-05-28);

http://www.rf.se/ImageVault/Images/id_18499/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

Internetkällor

<http://www.bkhacken.se/2012/05/21/nya-rambergsvallen/> (avläst 2012 – 05 – 28)

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/fakta_om_lan_och_kommuner/vastra_gotalands_lan (avläst 2012 – 05 – 25)

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/fakta_om_lan_och_kommuner/hallands_lan (avläst 2012 – 05 – 25)

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/fakta_om_lan_och_kommuner/blackinge_lan (avläst 2012 – 05 – 25)

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/fakta_om_lan_och_kommuner/skaner_lan (avläst 2012 – 05 – 25)

<http://boras.se/forvaltningar/stadskansliet/stadskansliet/politikerochpolitiskabeslut/politikerochpolitiskabeslut/kommunstyrelsen/kommunstyrelsen/kommunalrad/ulfolsson/presentationavulfolssons> (avläst 2012-05-28)

<http://solvesborg.se/6985> (avläst 2012-05-28)

http://www.halmstad.se/4.6bd63f7124969f7dcc800017728.html?url=1153756006%2FTroInt%2Fperson_detail.asp%3FInr%3D713&sv.url=12.7eaf024126b190abb3800013446 (avläst 2012-05-28)

<http://www.riksdagen.se/sv/ledamoter-partier/Hitta-ledamot/Ledamoter/Graf-Carl-Fredrik-0505599928316/> (avläst 2012-05-28)

<http://www.fms.engelholm.se/Person.asp?sPersonID=574&bAktuella=False> (avläst 2012-05-28)

Intervjuer

Intervju med Heléne Björklund 2012-04-26

Intervju med Carl Fredrik Graf 2012-04-20

Intervju med Åsa Herbst 2012-04-26

Intervju med Ulf Olsson 2012-04-24

Tidningsartiklar

Bohuslänningen 2011-11-01 s.29 *Fem miljoner för elitfotboll*, Lars Aronsson

E-postkontakter

E-post från Camilla Larsson, ekonomichef, IF Elfsborg 2012-05-08

E-post från Ulf Bjälkenborn, fritids- och kulturchef, Sölvesborgs kommun 2012-05-15

E-post från Ulf Bjälkenborn, fritids- och kulturchef, Sölvesborgs kommun 2012-04-03

E-post från Johan F Lundgren, VD, Halmstad CO 2012-04-09

Ängelholms idrottsplats investeringar 1999-2011, erhållits via E-post från Mats Bengtsson, Ängelholms kommun 2012-05-15

Örjans Vall 1996- 2009, erhållits via E-post från Pia Overgaard, Halmstads kommun 2012-05-14

Bilaga 1 - Intervjuguide

Exempel. Borås Stad

1. Kan du berätta om dina egna idrottsintressen?
2. Vad betyder IF Elfsborg för Borås?
3. Hur ser du på kommunens relation till Elfsborg?
4. Har du märkt att relationen har förändrats under din tid som kommunalråd?
5. Tycker du att det är lätt för Elfsborg att ta kontakt med kommunen?
6. Sker det några slags formella möten mellan klubben och kommunen?
7. Tror du att er relation skulle kunna vara bättre?
8. Hur tror du att er relation kommer utvecklas?
9. På vilket sätt kan kommunen stödja Elfsborg?
10. Tror du att Borås Stad kan påverka klubbens sportsliga utveckling?
11. Hur har stödet förändrats över tid utifrån vad du har upplevt?
12. Tittar ni i kommunen på hur andra kommuner stödjer sina lag?
13. Påverkas ni utav hur andra kommuner agerar?
14. Tycker du att det skulle vara berättigat att öka stödet?
15. Tror du att det finns en liknande syn mellan majoriteten och oppositionen hur ni ska förhålla er till Elfsborg?
16. Brinner vissa politiker extra mycket för att kommunen ska stödja Elfsborg?

Bilaga 2

Om ni har ett intresse utav att ta del utav några källor eller transkribering så kan ni kontakta oss på;

Patrik Wendeblad – Wendeblad@hotmail.com

Henrik Yrlid – heyrlid@hotmail.com